יתרו תשפ"ד

אשי ישראל

השיעור השבועי מפי מורינו
הרה"צ רבי יצחק לעזער שליט"א
בעל מחבר - תוך הנחל ושיחות מוהרא"ש

גיליון תי

ניתן להאזין לשיעור בכל יום רביעי בשעה 22:10 בטלפון:077-2612984 שלוחה 9

חסדי ה' יתברך, אנחנו אוחזים בפרשת **יתרו**, שהיא מעין **חג השבועות** – קבלת התורה, כי בה קורין את עשרת הדברות, ויחד עם זאת ממשיכים את ימי השובבי"ם הקדושים, שהם ימי תשובה, והתשובה שלנו היא ע"י התורה הקדושה, וכמו שאנו מתפללים שלוש פעמים בכל יום בתפילת שמו"ע בברכת "**השיבנו אבינו לתורתך וקרבנו מלכנו לעבודתך והחזירנו בתשובה שלימה לפניך**" – הדבר הראשון שמבקשים: "השיבנו אבינו '**לתורתך**'" – רבש"ע, תקרב אותנו אל התורה הקדושה!

ועתה נתבונן: '**השיבנו**' פירושו להשיב את האדם למקום שהוא היה בו מכבר, בשונה מהדבר הבא שמזכירים: "'**וקרבנו** מלכנו לעבודתך" – ענין של '**קריבה**', שפירושו **להתקרב** לדבר חדש – שלא היה בו מעולם, אך '**השיבנו**' היינו לשוב למקום שכבר היה בו מקודם, ומהו אפוא פירוש העניין הזה? עלינו להבין, שנשמות ישראל הן קשורות בקשר אמיץ וחזק אל התורה הקדושה; **יהודי חי עם התורה הקדושה**! להבין זאת בפשטות: איך אדם יודע להתנהג בכל דבר – מעת שהוא קם בבוקר, ועד שהוא הולך לישון בלילה, מה מדריך אותו בכל דרכיו?

הרי אפילו בגשמיות – בעסקי העולם הזה, אדם מוכרח שתהא לו הדרכה, ואפילו לרב – בארה"ב ראיתי קובץ שנקרא 'מדריך לרב' [אני מתאר שגם פה בארץ יש את זה], ובתוכו יש כל מיני הדרכות לרב מה עושים בעת שמגיע לברית מילה, חתונה, או – בר–מינן – לאיזו לויה, הוא צריך 'מדריך'... אכן, מי שהוא מתמיד בתורה ובקי בהלכה – לא צריך את זה, הוא יודע היטב מה עושים, אבל לצערנו לא כל מיני שמכנים אותו בשם 'רב' – הוא כזה מוסמך ובקי... ולכן מביאים לו 'מדריך', והוא מסתכל

ב'מדריך' לפני שהוא הולך לאיזה אירוע שהוא מוזמן... הנה עליו לילך לברית מילה, הוא מסתכל ב'מדריך' ורואה שצריכים כסא לאליהו הנביא, מוהל וכו'.

התורה הקדושה היא ה'מדריך' של איש יהודי! מעת שאדם קם בבוקר – מה עכשיו אתה עושה?... אתה יודע שאסור לזוז מהמיטה עד שאתה נוטל ידיים? אתה יודע שאסור לנגוע בשום איבר בגוף – עיניים, אוזניים וכו' – עד שנוטלים ידיים? אלו הלכות מפורשות בשו"ע! יש סימן שלם בשו"ע או"ח – סימן ד' – ושם מבואר איך מתנהגים! זה לא הפקר... **התורה הקדושה מלמדת אותנו כל פרט ופרט!** יוצא אדם לעשות צרכיו – יש הלכות בזה, ישנן הלכות צניעות, **התורה הקדושה מדריכה אותנו בכל דבר!**

כן הוא, כאמור, מעת שאדם קם בבוקר, ועד שהולך לישון בלילה... שאז עליו לקרוא קריאת שמע – שזה עפ"י רוב העבודה האחרונה של האדם בלילה, שהוא לא 'נופל' במיטה מרוב עייפות, אלא לפני שאתה **'נופל'** לתוך המיטה תברך **"'המפיל'** חבלי שינה על עיניי"... אתה זוכה 'ליפול' למיטה עם קריאת שמע, קבלת עול מלכות שמים!

נמצא שלקחנו את הדבר הראשון ביום – **נטילת ידיים** בעת שקמים, והדבר האחרון ביום – **קריאת שמע שעל המיטה**, וכן **מכינים קערה עם נטלה** ליד המיטה שיהא מוכן למחרת היום, ובזה זוכים **לקשר את היום והלילה**, שאדם לא שוכח מזה, אלא קודם השינה מכין קערה עם נטלה של מים, כדי שתיכף ומיד בבוקר יטול ידיו.

צדיקים דקדקו מאד אפילו לא להוריד את הרגליים על הארץ בלי נטילת ידיים! לא מדברים על לא ללכת ד' אמות ללא נט"י – שהאיסור הזה כתוב בפירוש[1], אבל גם שלא להוריד את הרגליים להציגן על הקרקע – דקדקו מאד, ואמרו צדיקים שעל אדם שעושה כן כתיב (תהלים לו, ה) "**יִתְיַצֵּב עַל דֶּרֶךְ לֹא טוֹב רָע לֹא יִמְאָס**", רח"ל.

הרי זו דוגמא כמה הדרכה אדם צריך מעת קומו בבוקר ועד שהולך לישון – הכין מי נטילה ואמר ק"ש שעל המיטה, וכן הוא **בכל היום כולו** – בכל רגע ורגע, **אדם אדם יתבונן הוא יראה שהתורה הקדושה מדריכה אותו מה עושים בכל עת!**

1. עי' באר היטב בסי' א' סק"ב, בשם ספר תולעת יעקב שמקורו בזוהר הקדוש, הוב"ד בשערי תשובה שם ובבה"ח סי' ד', ועוד.

נמשיך בסדר היום של האדם: קמת בבוקר, נטלת ידיים ליד המיטה, הלכת לשירותים, יצאת ונטלת ידיים וברכת "על נטילת ידיים", "אשר יצר" וכו', והנה עליך להכין עצמך לילך לביהכנ"ס להתפלל במנין, וכל היום כולו יש הדרכות! ואפילו אם אתה פועל, עובד, מנהל, **בכל דבר יש הלכות!**

הכלל, התורה הקדושה היא ה'מדריך' של יהודי, ואפילו **יותר** מ'מדריך', כי הרי אתה יהודי, ואתה **קשור** באופן ישיר אל התורה הקדושה, ואתה **אות** בתורה הקדושה! רבינו מביא בשיחות הר"ן (סי' צ"א), שיש ששים ריבוא אותיות בתורה[2], ויש ששים ריבוא נשמות ישראל[3], וכל יהודי הוא אות בתורה! ואתה חלק מהתורה כי יש לך נשמה קדושה! אתה לא סתם באת לזה העולם ו'הנה אני כאן'... אלא אתה באת ממקום גבוה מאד! **יש לך נשמה קדושה!**

תשמעו גילוי נורא מצדיקים, המובא בספר הקדוש 'זרע קודש' (להרה"ק ר' נפתלי צבי מרופשיץ זי"ע), והוא גילוי כזה שאם מתבוננים בו – זה ביטול הבחירה! וכך הוא אומר: בפרשתנו יש לנו את עשרת הדברות, והקב"ה התחיל את עשרת הדברות במילים: **"אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ"**; פירוש, אומר הקב"ה: 'אני הוא ה' אלקיך!', ויובן עפ"י משל כדי לשבר את האוזן: ישנו אדם המחפש מישהו, אזי אומר לו אותו אחד שהוא מחפשו: **'אני הוא זה'**, אותו דבר אומר לנו הקב"ה: **"אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ"** – 'אני הוא ה' אלקיך! זה מי שאתה מחפש!'... ומהו המובן בזה? ועוד, מהו "אנכי ה' **'אלקיך'"** – שמתייחם לכל אחד ואחד באופן אישי? [כי עשרת הדברות נאמרו בלשון יחיד, לכל אחד ואחד].

'אֱלֹקֶיךָ' היינו **האלקות שיש בך**, כלומר: **יש לך נשמה קדושה!** אתה נולדת מזרע ישראל ב"ה, ואתה יהודי, **יש לך נשמה קדושה וטהורה שבאה מרום גבהי מרומים!** שורש נשמות ישראל זה חלק אלוק ממעל!

בבריאת האדם כתיב (בראשית ב, ז) **"וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים"** – הקב"ה נפח באדם נשמת חיים; ועל זה מובאת הלשון בדברי ר' נתן [ובשאר ספרי קודש] המיוחסת לזוהר הקדוש: **"מאן דנפח – מדיליה נפח"**; מי שנופח – זה בא מנפיחתו. משל לאדם המנפח בלון,

---

[2] 2. אכן למעשה אין כ"כ הרבה אותיות בתורה – שש מאות אלף, אלא פחות מזה, אלא 'ששים ריבוא' היינו בתוספת כמה עניינים – נקודות וכו'.

[3] 3. אכן למעשה יש ב"ה יותר משש מאות אלף יהודים בלעה"ר, אלא **בשורשם** הם ששים ריבוא.

הרי שהאוויר בתוך הבלון – הוא האוויר שיצא מנשימתו שלו. אותו דבר אצל האדם, אומר הפסוק: "וַיִּפַּח **בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים**", ו"**מאן דנפח – מדיליה נפח**", הקב"ה כביכול נפח את זה משלו! הרי שיש לנו בקרבנו, בתוך גופנו, נשמה שהיא חלק אלוק ממעל! היא ממש חלק אלקות! ממש 'עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך' – כמוזכר הלשון הזאת רבות, והיכן היא? בתוך גוף!

אתה מסתכל ב'ראי', ורואה את החיצוניות שלך – שיש לך זקן ופאות ב"ה, וגוף גשמי, אך לא זה באמת 'אתה', כי כשמגיע הזמן – הגוף הזה חוזר אל העפר, וכמ"ש (שם ג, יט) "**כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב**"; הקב"ה ברא את האדם "עָפָר מִן הָאֲדָמָה", וכשמגיע הזמן היא חוזרת לשם... וזה לא האדם, '**האדם' זה לא הגוף שלו! 'האדם' זה פנימיות נשמתו! זה ה'חלק אלוק ממעל' שבתוכו! זה מה שחי באדם! אם אדם מתחיל לעכל את זה ולהבין את זה, הוא מבין תמיד 'יש לי תקוה בחיים!'...**

מה שאדם רואה על עצמו כשהוא מסתכל ב'ראי' – שהפרצוף שלו נראה כך... האף שלו נראה כך... יש כאלה שזה לא טוב להם, ואומר 'אולי צריכים לעשות איזה ניתוח פלסטי, ולשנות משהו'... **כל זה הוא צחוק! וכי אתה עושה ישות ומציאות מהגוף שלך?!...**

מצינו בתורה הקדושה איסורים רבים הנוגעים לגוף – כגון "וּכְתֹּבֶת קַעֲקַע לֹא תִתְּנוּ בָּכֶם" (ויקרא יט, כח), "לֹא יִקְרְחוּ קָרְחָה בְּרֹאשָׁם" (שם כא, ה) וכו', מדוע? כי אדם שעושה את זה – בזה הוא עושה ישות ומציאות מהגוף, **וכי הגוף הוא העיקר?! תעשה תמען הנשמה שלך! כל מילה של תורה, כל קיום מצוה, כל דבר טוב שאתה עושה, בזה אתה מעלה ומזכך את הנשמה שלך!**

שזו התכלית, שֶׁתְּזַכֶּה את הנשמה שלך שהגיעה מרום גבהי מרומים – ממקום מאד גבוה, אפילו יותר מן המלאכים, וכמובא בדברי רבינו ז"ל (ליקו"מ ח"ב סי' א), וכדאיתא בדברי חכמינו הקדושים (חולין צא:): "**חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר ממלאכי השרת**"; וכן אומרים חכמינו הקדושים (ירושלמי שבת פ"ב): "'**עתידין צדיקים, שיהיה מחיצתן לפנים ממלאכי השרת**', **שנאמר: "פְּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל", שהמלאכים יצטרכו לשאול מישראל, כשירצו לידע מה פעל אל**" (ליקו"מ שם); וכל זה כי הנשמה היא ירדה ממקום כ"כ גבוה,

ובנוסף לזה היא נכנסה אל תוך גוף עב וגס, ואעפ"כ היא מחזיקה מעמד, והיא עושה את הכל כדי להישאר טהורה!

מה הכוונה 'להישאר טהורה'? לחזור לשורשה! זה לא בא בקלות... כי מיד כשאדם נכנס אל תוך גוף גשמי – זו כבר ירידה עצומה... וקודם שיורדת הנשמה לזה העולם – היא איננה רוצה לרדת, וכמובא בגמ' שמשביעים אותה וכו' – מגרשים אותה: **'עכשיו הגיע זמנך לרדת לזה העולם!'**... – 'מדוע? אבל טוב לי כאן'... **לא! זהו הרצון של הקב"ה, שהנשמה הזאת תרד לזה העולם הגשמי, 'ואני רוצה לראות' – אומר הקב"ה – 'איך את תחזיקי מעמד בזה העולם!'**...

והנה אדם נולד לזה העולם, והוא איננו כבר מיד נעשה צדיק קדוש וטהור... זה קל לכתוב תואר של "**קדוש מרחם אמו**", אבל צדיקים לימדו אותנו אחרת... אמנם אתה 'קדוש' בוודאי, הנשמה שלך מהתחלה היא קדושה וטהורה [וכדמצינו במצות פדיון הבן לבן בכור, שבוודאי יש עליו קדושה מעת לידתו], אבל אין הכוונה שאתה כבר צדיק גמור... 'גמור' היינו שהכל כבר גמור ומוכן... אלא אתה יורד לזה העולם המלא בגשמיות, הסתרות, מניעות ובלבולים...

ואצל כל אחד זה כפי עניינו, יש אחד שהוא נולד למשפחה שְׁמוּרָה, והכל בקדושה ובטהרה, ובוודאי זוהי זכות גדולה מאד, אבל אין זה פוטר אותו מעבודת ה'... כשהיה רבינו הקדוש אומר לאנשים "תחקו אותי", "תעשו מה שאני אומר", "תהיו צדיקים כמוני ממש", היו אנשים אומרים 'רבינו, מי יכול להידמות אליכם?... אתם נכד מהבעש"ט הקדוש, בן לאבא ר' שמחה – צדיק קדוש, בן לאמא מרת פיגא – שאחיה קראוה 'הנביאה', א"כ מי יכול להידמות אליכם?'...

"**זו הטעות שלכם**" – אמר רבינו, "**אתם חושבים שכל מה שזכיתי זה בגלל שנולדתי למשפחה כזאת ומקום כזה וכו', לא כן הוא, אלא זכיתי להגיע אל העניין שלי רק ע"י יגיעות וטרחות! וכל אחד שיעשה את אותן יגיעות וטרחות שאני עשיתי – יזכה להגיע לאותה דרגה!**"...

איזה גילוי רבינו גילה בזה! איזו התחזקות זו! שיכול להיות אדם שהוא לא באמת הגיע לזה העולם עם כל הדברים המתאימים והכי טובים... לא בדיוק ממשפחה כ"כ חזקה... וגדל במקום שהוא לא כ"כ בחינוך קדוש וטהור... אדם יכול לומר 'מה רוצים ממני? הלוואי שאזכה להתחזק, אני

שומע קצת... רוצה להגיע לאיזה משהו לכל הפחות'... והנה תגיד לו שהוא יכול להגיע למדרגות הכי גבוהות, להגיע לרום גבהי מרומים, להיות דבוק בהקב"ה? אצלו זה חלום מאד מאד רחוק... **ובא רבינו ואומר שהכל תלוי רק ביגיעות וטרחות בעבודת ה'! שזה אדם שהוא רוצה באמת, ומחליט פעם ולתמיד 'זהו זה!'...**

יש מאמר החכם: "אין חכם כבעל הניסיון" – הרי עברת כבר בחיים מה שעברת, תהיה חכם! אל תהיה טיפש! אל תאמר 'כן... מה אוכל לעשות?!'... לא! תזכור מה עברת ותלמד מזה!

והעיקר – אל תאשים אף אחד. תחילה – לא את עצמך, לא את ההורים שלך, לא את המשפחה שלך, לא את ההורים שלך ולא את המלמדים שלך, אף אחד! מן השמים הביאו אותך אל המקום והמצב הזה – איפה שנולדת ואיך שנולדת, והיכן בלית את כל השנים הקודמות, עד שהגעת אל היום שבו 'עמדת על דעתך'[4], מה הכוונה **'עמד על דעתו'**? בדיוק מה שאנו מדברים: באמת בשורשך יש דעת עליון, שהיא דעת מפנימיות הנשמה שלך! 'דעת' היינו להכיר את הקב"ה, כי הנשמה שלך היא איחוד גמור עמו יתברך, כביכול, כי 'דעת' הוא ענין של חיבור, וכמ"ש (בראשית ד, א) "**וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ**", על כן 'דעת' היינו שהנשמה שלך מחוברת, כביכול, יחד עם הקב"ה!

עד שאומר רבינו (ליקו"מ ח"א סי' נג) שיש דרך שאדם יזכה להגיע לדעת סמוך וקרוב אל הדעת של הקב"ה, שיהיה הפרש בין דעתו לדעת הקב"ה רק חמשה דברים! רבינו מסביר שם, שאכן דעת הקב"ה היא דעת הנבדל מדעת עוה"ז, וכך הוא בחמשה דברים – כפי שמסביר שם, אבל מלבד זאת אדם יכול להיות סמוך וקרוב לדעת הקב"ה!

אדם אומר: 'אבל תראה מאיפה באתי'... **זה לא משנה!** ואיך זה 'לא משנה'? כפי הלימודים שרבינו מלמד אותנו! וכן זה מובא בכל ספרי קודש, שדייקא אם היית רחוק מאד, **ככל שהיית רחוק יותר – כן אתה מסוגל להגיע לדרגות יותר גבוהות!** דייקא בגלל שראית את כל ההפך, ראית את כל הדברים המתנגדים אל הקדושה, ואולי בהתחלה לא החזקת מעמד, אבל הנה זכית להגיע למצב ש'עמדת על דעתך' – מצאת איזה ספר, התקרבת לאיזה צדיק שהתחיל לפקח ולפתוח

4. על מצבתו הקדושה, ציווה מוהרא"ש הקדוש לחרוט שהוא מסר נפשו אליו יתברך **"מיום עמדו על דעתו"**.

את הדעת שלך, ואתה מודה על האמת, לא מכחיש... ׳הרי תסתכל מאיפה אני בא, ופה מגלים לי דברים שלא חלמתי בחלום הכי רחוק׳... וזה בכל העניינים! **׳וכי העליתי על דעתי שאפתח ספר? שאתחיל ללמוד שנים מקרא ואחד תרגום כל שבוע? שאזכה לגמור את כל התנ״ך? אזכה לגמור ששה סדרי משניות, ש״ס – בבלי וירושלמי תוספתא? לא ידעתי אפילו להגיד את המילים האלו, והנה זכיתי להתחיל׳...** לאט לאט!

כי בשביל לימוד התורה צריכים צמצום – וכמובא בפרשת השבוע בעניין הגבלת העלייה להר סיני, כי לא יכולים לזכות להכל בבת–אחת, וכמו דאיתא במדרש (ויקרא רבה יט, ב), שהטיפש אומר ׳או שאני לומד את הכל בבת–אחת, או שאינני לומד כלום׳... זה טיפש, אבל החכם אומר: **״חֲרִיבִי לוֹמֵד שְׁתֵּי חֲלָכוֹת הַיּוֹם וּשְׁתַּיִם לְמָחָר עַד שֶׁאֲנִי לוֹמֵד אֶת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ״**; וכן איתא (במדבר רבה כא, טו): **״לָמָּה נִמְשְׁלָה תּוֹרָה כְּתֹאֲנָה? שֶׁרֹב הָאִילָנוֹת, הַזַּיִת, הַגֶּפֶן וְהַתְּמָרָה, נִלְקָטִין כְּאַחַת, וְהַתְּאֵנָה נִלְקֶטֶת מְעַט מְעַט, כָּךְ הַתּוֹרָה הַיּוֹם לוֹמֵד מְעַט וּלְמָחָר הַרְבֵּה, לְפִי שֶׁאֵינָהּ מִתְלַמֶּדֶת לֹא בְּשָׁנָה וְלֹא בִּשְׁנָתַיִם״**; כי אי אפשר הכל בבת–אחת... אבל הצדיקים נותנים לנו דרך איך נזכה לזה!

רבינו לימד אותנו איך לזכות לזה, ומוהרא״ש נתן על זה חותמת אשר ייקרא בשם **׳סדר דרך הלימוד׳**, שיש **׳סדר׳** דרך הלימוד! כי **׳דרך הלימוד׳** צריך להיות עם **׳סדר׳**! אם יש לך ׳סדר׳ – אתה הכי מאושר! **אתה תזכה לגמור את כל התורה לא פעם אחת, אלא פעמיים, שלוש, ארבע, כמה שתתמיד!** תזכה לגמור את החמשה חומשי תורה שנים מקרא ואחד תרגום עם פירש״י בכל שנה, תזכה לגמור תנ״ך ע״י לימוד פרק אחד ליום! הרי זה לוקח ממש כמה דקות בכל יום...

תתבוננו: התחלנו את הסדר בתנ״ך לפני כשלושת רבעי שנה, בראש חודש ניסן אשתקד, ומי שזכה להתחיל – כבר זכה לחטוף: **יהושע, שופטים, שמואל א׳ וב׳, מלכים א׳ וב׳, ישעיה, ירמיה, יחזקאל** – שסיימנו השבוע, וכבר זכינו להתחיל **׳תרי עשר׳** – המתחיל עם ספר **הושע**; איזה תענוג! איזה כיף! **אדם שאף–פעם לא יודע איך זה נראה, לא ידע במה מדובר, והנה הוא מתחיל ללמוד ולראות מהי ה׳תורה שבכתב׳ – כ״ד ספרי תנ״ך! מי ׳חלם׳ על זה פעם?...**

וכן הוא מתחיל ללמוד משניות – עוד פרק ועוד פרק, ועושה סיום משניות; **אם לומדים פרק אחד משניות בכל יום, זוכים לסיים את כל הששה סדרי משנה בתוך שמונה–עשרה חדשים! בתוך שנה וחצי זכית לסיים את המשניות!** [תנ״ך לוקח מעט פחות זמן אם לומדים פרק אחד בכל יום, ומסיימים בתוך ארבע–עשרה חדשים לערך]; **כמה זמן כבר לוקח לומר פרק אחד משנה?...**

בהתקרבות עם ישראל להר סיני, התורה הקדושה מזכירה בשני פסוקים ג׳ פעמים את המילה ׳**מִדְבָּר**׳ – ״בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ ׳**מִדְבַּר**׳ סִינָי: וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִים וַיָּבֹאוּ ׳**מִדְבַּר**׳ סִינַי וַיַּחֲנוּ **בַּ׳מִּדְבָּר**״; יש להבין: מה הדגש כ״כ חזק על המילה ׳**מִדְבָּר**׳?

כי רבינו ז״ל לימד אותנו, שבלימוד התורה העיקר הוא ה׳**דיבור**׳; **תכנים את הדיבור שלך בדברי תורה!** אנחנו מברכים בכל יום בבוקר: ״אשר קדשנו במצוותיו וציוונו לעסוק בדברי תורה״, ולכאורה היה צ״ל ״לעסוק **בַּתּוֹרָה**״, ומהו התוספת שאומרים ״לעסוק ׳**בְּדִבְרֵי**׳ תורה״? כי באמור, עיקר הדגש הוא על ׳**דברי**׳ תורה – ׳**דיבורים**׳ של תורה! וכמו שממשיכין שם בברכה: ״והערב נא ה׳ אלקינו את ׳**דברי**׳ תורתך בפינו״! כל זה מגלה לנו את הלימוד של רבינו בהמון מקומות: **העיקר הוא הדיבורים! תתחיל עם דיבורים! תפתח את הפה שלך! תשמש עם השפתיים שלך! אמנם עדיין אינך מבין כלום, אבל תתחיל להעסיק את השפתיים שלך בדברי תורה! תגיד חומש, תנ״ך, משניות, גמרא, ותראה איך לאט לאט זה יזכך את המוח שלך!**

אמנם זה לוקח זמן, זה לא בפעם אחת, ובפרט אין לאדם את הרקע של הלימוד – זה יקח זמן, אבל אומר רבינו: לכל הפחות אתה מבין לשון הקודש... זה לא אמריקאי שאפילו לומר את המילים בא לו בקושי... אדם שנולד פה בארץ, זה כבר השג גדול... הוא מכיר את השפה, יודע לשון הקודש, אזי הוא מתחיל לומר דברי תורה – עוד חומש, עוד תנ״ך, עוד משניות, עוד גמרא, הוא מתחיל ב׳**דברי** תורה, אומר רבינו (ליקו״מ ח״א סי׳ יא): **״אמרי אנשי״** – אתה תתחיל עם **מאמרים** של תורה, סוף כל סוף זה יביא אותך **״למתא ירקא ירקא שקול״** – תזכה לעשות תשובת המשקל!

שבזה אנו מגיעים למה שעמו התחלנו, ענין של ״השיבנו אבינו ׳**לתורתך**׳״ –

שזה מה שיביא אותך לתשובה, ואומר רבינו שם, שלא תזכה לסתם 'תשובה', אלא לתשובת 'המשקל', מה הכוונה 'תשובת המשקל'? מסביר רבינו במקום אחר, שתשובת המשקל היא שאדם מגיע לאותו מקום, אותו מצב בדיוק שהוא היה בפעם האחרונה בעת הניסיון, כשלא ידע איך להחזיק מעמד ונפל, אזי עתה הוא מגיע לאותו מקום, ועכשיו הוא כבר יודע מה לעשות... הוא כבר למד תורה, קיבל הדרכה, והוא יודע מה לעשות... ה'**מדריך**' הנ״ל כבר לימד אותו מה עושים במצב כזה! ומקודם הוא לא זכה להצליח, כי הוא לא למד...

וזו הבעיה של אדם בהמון דברים, ואני אומר את זה לכל הקהילה: ישנם המון דברים שאנשים לא חונכו אליהם! לא קיבלו חינוך לזה! וזה לא בתור אשמה וכו', אלא הם לא התגדלו במקום כזה, ולא קיבלו חינוך בכל העניינים, וכך הוא בהמון דברים! לא מדברים מהלכה מפורשת הכתובה בשו״ע, אלא הנהגות בצניעות, וכל מיני דברים הנוגעים במשפחה וכו', שלא כתובים באופן מפורש, אבל זה מקובל אצל עם ישראל בכל הדורות! ומרוב שזה דבר פשוט לא הוצרכו אפילו לדבר מזה... וזה מדובר בכל מיני עניינים של גדרי צניעות ושמירה וכו', דברים שהם היו פשוטים... לא הוצרכו לדבר מזה כי זה נמסר במסורה קדושה מהורים לילדים – שראו את זה בחוש, ואלו דברים שלא כל אחד זכה לקבל... ועל כן צריכים הדרכה! צריכים ללמוד ולקבל! צריכים להתקרב לצדיקים כדי שילמדו אותנו את הדברים האלו!

וזה נקרא '**תשובת המשקל**' – 'משקל' מלשון מאזניים השוקלות, והמשקל צריך להיות שווה, שהנה עשית דבר לא טוב ולא בסדר, הן אם לא ידעת והן אם ידעת אך התגבר עליך יצרך... מוהרא״ש היה תמיד אומר: **יהודי – אם הוא לא מהערב־רב ויש לו שורש פסול ח״ו – הוא לא חשוד לעבור 'להכעיס', כי מי שעושה כדי 'להכעיס' – יש שם איזה שורש לא טהור...** אלא מאי? הוא יהודי שמחמת התגברות היצר עשה כן, או שסטה הרבה מן הדרך, ומה עתה צריכים לעשות? להחזיר אותו חזרה כדי שיהיה ב'משקל' השווה, ומה עושים? מגיע אותו מצב ואותו ענין, וכלשון הגמרא (יומא פו:): "**באותה אשה, באותו פרק, באותו מקום**"; ועכשיו אני כבר ענין אחר לגמרי!

אם הזכרנו את המאמר הלז מן הגמרא – **״באותה אשה, באותו פרק, באותו מקום״**, נאמר שיש בזה הבנה נפלאה, מה הלימוד בזה? יש בני־אדם שטועים לעניין שלום־הבית: ׳מה אעשה?... אני נפלתי בפח... התחתנתי עם אשה כזאת׳... או אשה אומרת: ׳התחתנתי עם גבר כזה, ונפלתי בפח׳... **אבל אדם שיש לו שכל הוא יודע שבפרט בענייני שידוכים כל פרט ופרט מושגח בהשגחה עליונה! וכמו שאיננו יודעים מאומה בעניין שורשי־נשמות, כן הוא לענייני שידוכים!** כי הרי ׳זוג׳ אלו שתי נשמות שבעצם הם אחד, ובשורשם הם נשמה אחת, אך הם לא קיבלו את ההדרכה הנכונה, ואדם מגיע למצב שהוא אומר כאלה דיבורים שאולי לא כדאי לחזור עליהם – ׳אני צריך משהו אחר׳ וכו׳.

על זה באים חכמינו הקדושים ומגלים לנו ש׳תשובת המשקל׳ מה היא? **״באותה אשה, באותו פרק, באותו מקום״**, ועכשיו תהפוך את הכל אל הקדושה! אל תספר כל מיני ׳סיפורים׳ שזה לא שייך וכו׳, **לא!** עליך לדעת שכך הנהיג הקב״ה את הבריאה, ומששת ימי בראשית זוהי הבת־זוג שלך, וזהו זה! אך אתה לא קיבלת הדרכה נכונה, ואכן צריכים לזה הדרכה! בתוך ה׳מדריך׳ הנ״ל של הרבנים יש גם ׳מדריך נישואין׳, וראיתי את זה שם, אבל מהי ההדרכה בזה? שהנה אתה בא לחופה, עליך להביא כום, יין, ויש את הנוסח אילו ברכות אומרים, והרב רואה בספר ועושה זאת כמו קוף המחקה בן־אדם... אבל אנחנו ב״ה כשזוכים להתחתן – צריכים מדריך, וזוכים לקבל הדרכה!

איזו סייעתא דשמיא זו שאדם זוכה לקבל הדרכה נכונה עוד קודם שזוכה להיכנס בברית הנישואין! לא כל אחד זוכה לזה... ואפילו אם הוא כן זכה לזה, כמה סייעתא דשמיא צריכים שיהיה מדריך [או מדריכה] אמיתי ונכון, עם שכל ישר ולימודים ישרים! זה לא קל... כולנו שמענו רבות ממוהרא״ש הקדוש, שזה מה שגורם המון בעיות בבתי ישראל, שבהתחלה לא קיבלו הדרכה נכונה וזה מה שגרם לכל מה שנעשה אח״כ... מוהרא״ש התבטא מאד בחריפות על אלו המדריכים המטעים, ואף שאינני חוזר על זה – כולם יודעים היטב מה מוהרא״ש אמר שצריכים לעשות עם אנשים כאלה, והיכן הם צריכים להיות... ועל־כן, איזו ברכה וסייעתא דשמיא זאת מן השמים כשזוכים לקבל הדרכה חשובה, ישרה

ונורמלית, איך להיכנס בברית הנישואין!

אבל נגיד שבן־אדם פספס את זה, ומכמה סיבות לא זכה לקבל זאת, עליו לדעת שאף־פעם לא מאוחר! אדם שרוצה באמת – הוא יכול לקבל! ובלבד שהוא מבין ומכיר היטב שחסר לו... הוא לא מטעה את עצמו, אלא הוא ״מכיר את מקומו״, והוא מבין שהמצב שבו הוא נמצא זה לא בדיוק כמו שצריך... הוא מבין שהשלום־בית שלו זה לא כמו שצריך להיות! הוא לא מספר כל מיני ׳סיפורים׳ וכו׳, אלא הוא רואה במציאות: בא הביתה, וה״י יש גיהנום... ׳היא אשמה׳... ׳הוא אשם׳... **איפה אתה?! מה איתך?! כנראה שלא קיבלת את ההדרכה הנכונה!** אתה יכול להיות ממש ׳עובד׳ וכו׳, אבל אתה בעולם הדמיון...

רבינו ז״ל מגלה (ליקו״מ ח״א סי׳ רג) איך אדם יזכה לדעת ״מעמד השכינה״, שזה דבר גדול מאד... איך זוכים לזה? אומר רבינו: **״מִסִּפּוּרֵי דְּבָרִים שֶׁל הַנָּשִׁים יְכוֹלִים לֵידַע מַעֲמַד הַשְּׁכִינָה אֵיךְ הִיא אוֹחֶזֶת בָּעֵת״**; וכי הכוונה שאדם ילך אצל הנשים וישמע סיפורי דבריהן? לא ולא! אלא מאי? **בבית שלך! אצל אשתך! שם תדע בדיוק את ״מעמד השכינה״! אם בבית יש רוגע, שמחה, הבנה הדדית, זה ״מעמד השכינה״! השכינה הקדושה שורה שם! דע שאתה במקום הנכון...** אתה חושב שאתה ׳עובד ה״ וכו׳, אבל אם הבית שלך נראה ככה – משהו לא בסדר... לא קיבלת את ההדרכה הנכונה, אינך יודע מה כן ומה לא וכו׳.

אך כאמור, אף־פעם לא מאוחר, אבל כל זה בתנאי שאתה מכיר שחסר לך משהו... כי אם אדם אומר ׳לא חסר לי שום דבר, אני בסדר׳, אז הוא מטעה את עצמו, מטעה את אחרים – חושבים ׳יש לו שלום־בית, הוא עשיר׳ וכו׳, אבל רק הקב״ה והצדיקים יודעים מה באמת קורה שם... איזה שלום־בית יש שם...

אבל אם אדם איננו רוצה להטעות את עצמו, אלא הוא מודה ואומר ׳משהו כאן לא בסדר... תדריך אותי! תלמד אותי! אני מוכרח לשמוע!׳... אזי זה ג״כ כנ״ל גבי לימוד התורה, שלא יכולים בפעם אחת ללמוד את הכל, אבל לאט לאט לומדים! יש דרכים איך מתחילים!

זהו הלימוד של הצדיקים, שמלמדים אותנו איך לחזור לתורה הקדושה; דיברנו מכל זה כי הזכרנו את העניין של ׳תשובת המשקל׳ מדברי רבינו בתורה י״א הנ״ל גבי **״אמרי אנשי״** –

אומר רבינו: אם תהיה חזק **באמירה** של דיבורי התורה, להיכן תגיע? **״למתא ירקא״** – לַשּׁוּק של הירקות; מסביר רבינו: ׳ירקות׳ היינו תשובה, כי כתוב אצל אברהם אבינו (בראשית יד, יד) ״וַיָּרֶק אֶת חֲנִיכָיו״ – שאברהם אבינו זירז את אליעזר ושאר תלמידיו, ואומר על זה המדרש: ׳אוריקן בפרשת שופטים׳, שזה ענין של תשובה. נמצא ש׳ירק׳ מרמז על ׳תשובה׳.

[אנשים אוהבים לאכול ירקות, יש שיאמרו בגלל שזה בריא, או לא משמין, אך לנו יש דבר נוסף: שזה מרמז על תשובה; **כשאדם אוכל ירקות והוא מבקש: ׳רבש״ע, תזכה אותי לחזור בתשובה!׳**...].

״למתא ירקא״ – לַשּׁוּק של הירקות, **״ירקא שקול״** – תביא לשם את הירקות שלך; איפה המקום הכי טוב למכור את הירקות – ב׳בּוּרְסָה׳? יזרקו לך את זה בפנים... ׳מה אתה עושה כאן?׳... אבל בַּשּׁוּק של הירקות – ב׳מחנה יהודה׳... – שם תמכור את הירקות שלך, זה המקום הכי מתאים לירקות – יקנו ממך, ימכרו לך, זה הכי טוב...

מסביר רבינו, שזה ענין של ׳תשובת המשקל׳: **״ירקא״** זה תשובה, ואדם צריך **״ירקא שקול״** – היינו **תשובה** של **משקל**, שאהיה באותו זמן ובאותו מצב – אך עתה **אני** משהו אחר לגמרי... **אני** חשבתי ש׳נפלתי בפח׳, והנה עכשיו התגלה לי **״באותו אשה, באותו מקום״** שזה הכי טוב בשבילי! אני עושה ׳תשובת המשקל׳! אני מבין שזו מתנה מן השמים! אני מבין שזו ממש מתנת חינם שקיבלתי! דבר שלא חלמתי עליו אף פעם, כי חשבתי שיש תמיד ניסיונות ומתמודדים... **אבל שיהיה בבית שלי גן עדן? שאודה להקב״ה בכל יום שזכיתי לכזה בית?...** בעל יתן תודה להקב״ה שיש לו אשה כזאת, ואשה תתן תודה להקב״ה שיש לה בעל כזה? **אדם לא חולם על זה... אבל זה אפשרי!**

אומר רבינו שם: מה מביא את האדם לכל זה? **״אמרי אנשי״** – ׳מאמרים׳! דיבורים שלך בתורה!

ויוחני וממרא הרשעים – בני בלעם, שהם היו בעלי הכישופים במצרים [והם אלו שעשו את העגל אח״כ], והם אמרו למשה רבינו ״תבן אתה מכנים לעפריים?״ דהיינו, משה רבינו הגיע לעם ישראל במצרים, והתחיל לחזק אותם בלימוד התורה באמירה, כי ׳הבנה׳ לא היתה להם, לקחו להם את הכל... פרעה אמר ״אֵינֶנִּי נֹתֵן לָכֶם

תֶּבֶן" (שמות ה, י) – כי הרי הוצרכו תבן שיהא מעורב עם המלט – כדי שיחזיק הלבנים, ובתחילה היה להם תבן מוכן, אך יום אחד אמר פרעה "אֵינֶנִּי נֹתֵן לָכֶם תֶּבֶן" – לכו ותחפשו לכם בשדות וביערות... ולפי דברי רבינו: 'תבן' לשון של 'תבונה' – תבונות התורה, ועם ישראל מרוב עבודה קשה כבר לא היה להם את זה, זה היה מאד קשה... איך יוכלו עכשיו להתפלפל באיזה פלפול?... הלוואי שיהא לי זמן לקרוא את המילים של התורה!...

וזה מה שאמרו יוחני וממרא למשה רבינו: "תבן אתה מכנים לעפריים?" – אתה רוצה להכנים 'תבן' – תבונת התורה – באנשים שהם מונחים בתוך העפר? כי בגלות מצרים היו במקום מאד נמוך, והנה משה רבינו מגיע ומחזק אותם שעוד יצאו משם, ויזכו לקבלת התורה וכו', ולכן כך שאלוהו.

ענה ואמר להם משה רבינו: אתם חושבים שחכמים אתם, יוחני וממרא? טיפשים אתם! **"אמרי אנשי"** – בפשטות הכוונה: 'אנשים אומרים', **"למתא ירקא, ירקא שקול"** – לשוק של ירקות, תביא ירקות. מה הקשר בין הדברים? מסביר רבינו[5]: **"אמרי אנשי"** – 'אמרי' היינו 'מאמרים', תתחיל להגיד דיבורים בתורה! וע"י הדיבורים שלך בתורה תזכה **"למתא ירקא"** – תגיד אל השוק של הירקות, היינו שתזכה לתשובה שלימה ואמיתית, ולא סתם תשובה אלא **"לירקא שקול"** – תשובת המשקל!

ממשיך רבינו ואומר, שעי"ז תזכה **"לתבונות התורה לעמקה"** – הם שאלו על 'תבן', ואכן כן! יזכו לזה! איך? ע"י שתתחיל **להגיד!** אל תסתכל על שום דבר! **תיקח את החומש בכל יום ותגיד שנים מקרא ואחד תרגום! תקרא את הפרק בתנ"ך! פרק אחד משניות – מינימום! ואם תזכה עוד – אזי שני פרקים!** [אם פרק אחד ליום מסיימים תוך שנה וחצי, כשלומד ב' פרקים – מסיים בתוך שלושת רבעי השנה, **בתשעה חדשים גמרת ששה סדרי משנה!** ותשעה חדשים עוברים כמו כלום... הרי מחודש ניסן שעבר ועד עתה זה כבר תשעה חדשים, ועבר כמו כלום...]; **כמה זמן כבר יקח לך לומר פרק אחד משניות? קח שעון ותסתכל: אדם שיש לו קריאה טובה,**

5. רבינו זה גילויים של שורשי התורה, הבאים ממקום שאין לנו מושג בהם!

זה לא לוקח יותר משתים או שלוש דקות... והנה אמרת פרק משניות!

וכן חוטף בכל יום דף **גמרא** – **בי״ת**! מביאים לך **בי״ת** אל תוך הבית שלך... שלום־בית, לבנות בית, לקנות בית, הרי זה החלום של כל אחד – 'הלוואי היה לי שלום־בית, הלוואי הייתי בונה בית או קונה בית'... אדם חולם על זה כל החיים... **אז תביא את הבי״ת הזה אל תוך הבית שלך, תלמד בזה אתה, וכן תחנך את הילדים שלך בזה!** ב״ה רואים בלעה״ר "בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף" משפחות שהן האבא לומד, והן הילדים לומדים, **איזו נחת רוח!**

וזה מְהַפֵּךְ את כל האווירה בבית! זו ההשפעה הכי עשירה על שלום־בית! אשה רואה: 'בעלי אף פעם לא פתח ספר'... – בבית בוודאי לא... נגיד שהיא מאמינה שבביהמ״ד הוא כן לומד, או אם הוא בכולל אז היא מקווה שהוא לומד בכולל... אבל היא ראתה אותו פעם בבית לומד משהו?... לא היה פותח שום ספר... גם לא לכולם יש את כל הספרים, ואמנם ש״ס עפ״י רוב יש בבית, כי מנהג ישראל שיש לחתן כבר ש״ס, אבל האשה לא רואה שהוא פותח ולומד, וגם לא מבינה מה זה... משא״כ כשהוא מביא את **הבי״ת**, וזה כ״כ יפה ומושך את העין... מה שעושים לזה שער יפה וכו' – זה לא סתם, אלא זה ענין אחר לגמרי! יש מקומות שמדפיסים זאת, אבל בלי הצבע, אבל מה שאנחנו מדפיסים – זה ממש מאירת עיניים! והאשה כבר יודעת בדיוק מה זה, כי הרי לא חסרים חוברות... יש מאות ואלפים חוברות, בכל מקום, בכל ביהכנ״ס, אצל כל רב וכו' מוציאים חוברות, אבל בכזה יופי והידור – אין כזה! שכתוב **בי״ת** באותיות גדולות, וכל אחד יכול להוסיף שם: '**שלום**' בי״ת וכו' [ו"תכשיטי הבית" שכתוב – זה פרק התנ״ך שמופיעין], והאשה רואה שבעלה והילדים לומדים את זה – זה בית אחר לגמרי... אומר רבינו, שזה יביא אותך סוף כל סוף ל"תבונות התורה לעמקה"!

זה מקום אחד שבו רבינו מזכיר את העניין של 'דיבור' בתורה – ליקו״מ ח״א סי' י״א, מקום נוסף ישנו – ליקו״מ ח״א סי' ע״ד, שם מסביר רבינו את כל העניין של '**דיבור בדעה**' ו'**דיבור בלא דעה**', ורבינו משוה את זה להושענא רבה שיש קודם שמחת תורה; יום השביעי של חג הסוכות נקרא הושענא רבה, ובו מתפללין הרבה, ויש שערים כל הלילה וכו', ואצל צדיקים היתה התעוררות גדולה מאד ביום זה, ומה עושים אז? צועקים: '**הושענא**'!

'הושענא!' 'הושענא!' ולא צריכים להוסיף על זה שום פירושים... אלא רק **'הושענא!'**

ומה בא אחר הושענא רבה? שמחת תורה; אומר רבינו: מה המיוחדות שיש ביום הושענא רבה? בכל יום מימי חג הסוכות יש את הד' מינים, אבל בהושענא רבה את ה'הושענות' – הערבות, שהם מיוחדים דוקא להושענא רבה. אומר רבינו: מובא במדרש (תנחומא אמור): **ערבה דומה לשפתיים** – לערבות יש צורה של שפתיים; כי ביום הזה אנחנו צועקים **'רבש"ע, תקדש את השפתיים שלנו!'** בחינת מה שמתפללין בר"ה **"ארשת שפתינו יערב לפניך"** – **'שפתינו'** דייקא, היינו שיהיו השפתיים בשימוש הנכון, ויהיו לנו ערבות טובות ויפות... ויתקיים אצלנו (תענית ט.) "עד שיבלו שפתותיכם מלומר די" – אנחנו נבלה את השפתיים שלנו בתורה, תפילה, המון דיבורים! ואפילו שזה עדיין ב**'לא דעה'**, אבל אני צועק! השפתיים שלי ממלמלות אפילו שעדיין לא זכיתי שזה יהיה קשור אל המוח...

ואם תהיה עקשן ומתמיד, תזכה אח"כ ל'שמחת תורה' – שמגיע תכף אחר הושענא רבה, כבר בלילה רוקדים על הס"ת... ועל מה רוקדים עם התורה – על מה שכבר **זכינו** ללמוד? על זה ישנה השיחה ב'שיחות מוהרא"ש' (מועדים, עמוד 97), שיש שני מיני ריקודים: יש את הסוג הראשון שהוא עפ"י רוב אצל אנשי העולם, שאדם רוקד על מה שהוא למד במהלך השנה החולפת – 'נגיד שלמדתי משהו במשך השנה, סיימתי איזו מסכת, ולמדתי כמה לימודים, ועל זה אני רוקד'... אז כמה יכול לרקוד כך? אם זה רק על מה שלמדת – זה לא ריקודים כ"כ ארוכים, והלוואי שיהיו ארוכים... ר' חיים ז"ל עשה בערב פסח סיום על כל התורה, אז על זה הרבה רוקדים... אבל אדם שלמד איזו מסכת – למשל המסכתות שלומדים בישיבות: כתובות, יבמות, קידושין, גיטין, ב"ק, ב"מ, וכמה למד מאלו המסכתות? עפ"י רוב פרק אחד או שניים, אז אמנם אתה רוקד מרוב שמחה, אבל כמה? שעה... שעתיים... זאת כי אתה רוקד על מה שלמדת...

אבל רבינו מלמד אותנו אחרת, רבינו נותן לנו כאלו כיסופים ורצונות והתחלה חדשה בלימוד התורה, שאדם אומר **'אני רוקד עכשיו על מה שעוד אזכה ללמוד השנה!'** וזה כבר הסוג השני של הריקוד... אדם מחליט: **'בעזרת ה' אני אסיים השנה את התנ"ך, אסיים את המשניות, אסיים**

הרבה מסכתות בגמרא, זוהר ותיקונים, רמב״ם טור ושו״ע... ובזה יש לך כח לרקוד... עוד רקידה ועוד רקידה – ׳**עכשיו אני מבקש ממך, רבש״ע, אני רוצה לסיים את התנ״ך**׳ – ועושה על זה רקידה, וכן ׳**אני רוצה לסיים את המשניות**׳, ועושה עוד ריקוד, וכן על הגמרא וכו׳ וכו׳, ועל הריקודים האלה יש המשך עוד ועוד...

אומר רבינו, ששמחת תורה זו מגיעה אחר הושענא רבה, כי בתחילה מתחילין עם השפתיים, שאמנם אתה לא מבין כלום בלימודך, אבל קיבלת שפתיים חדשות! ואתה עכשיו מוכן לבלות את השפתיים שלך עם דברי תורה!

ומה יהיה מה׳עֲרָבוֹת׳ הללו? יתקיים: ״**וְהַעֲרֵב** נא ה׳ אלקינו את דברי תורתך״ – ה׳ערבה׳ מצד עצמה היא מרה [יש סגולה לבשל את הערבות במים ולשתות, וזה מר מאד, ממש מרירות עצומה], אבל אם אדם מתמיד, והוא מחזיק מעמד, המרירות של ה׳**עֲרָבוֹת**׳ מתהפכות ל׳**עֲרֵבוּת**׳, בבחינת (מלאכי ג, ד) ״וְעָרְבָה׳ לַה׳ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָם״ – לשון של ׳**עֲרֵבוּת**׳.

שזה מה שאנו מתפללים בבוקר בברכה הנ״ל: ״**וְהַעֲרֵב** נא ה׳ אלקינו את דברי תורתך״ – ׳**הערב**׳ אותיות ׳**ערבה**׳, היינו שאני לוקח את השפתיים שלי, שהן כמו ערבות, ואמנם עדיין אני מרגיש מרירות, אבל אם אני חזק בזה – יתקיים ״**וְהַעֲרֵב** נא״!

שבזה הזכרנו בסעודה שלישית של שבת קודמת – כי היה שייך לפרשת שבוע שעבר, אחר קריעת ים סוף, הלכו עם ישראל שלושת ימים בלי מים, ואומרים חכמינו הקדושים ׳בלי מים׳ היינו ׳בלי תורה׳. אמנם עדיין לא היה קבלת התורה, אבל היה להם ׳תורה׳ – משה רבינו הביא להם מגילות, וכן היו להם כל מיני עניינים של תורה, והנה אחר קריעת ים סוף הלכו כשהם שמחים ומלוהבים מאד מהנסים שהיו להם – אבל ״וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא מָצְאוּ מָיִם״, היינו ללא תורה.

והנה הם הגיעו למקום שקורין אותו ׳מרה׳, והם צריכים לשתות... אדם נמצא בדרך, וזקוק לשתיה... אך ״וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם״ – המים היו מרים, ואי אפשר לשתותם... והוא אותו ענין האמור: משה רבינו בא ואומר לכם ׳אתם

עייפים אחר כל הדרך שלושה ימים, אבל איפה התורה? הנה, תקחו את התורה!... – **׳אבל זה מר לי... אני לא מבין כלום! אני לא מבין מה רוצים ממני, אינני מבין כלום׳...**

מה אומר הקב״ה למשה רבינו: ׳קח עץ, ותשליך אל המים׳, כלשון הפסוק: ״וַיּוֹרֵהוּ ה׳ עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם״, ואיתא במכילתא: העץ הזה היה עץ ערבה; ואזי ״וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם״... ואומרים חכמינו הקדושים, שמשה רבינו ״המתיק מר במר״, היינו המים היו מרים, והוא לקח עץ ערבה – שהוא מר, והנה המים נעשו מתוקים...

וזה בדיוק הגילוי של רבינו: אדם מרגיש ממש מרירות בהלימוד שלו, ובכל החיים שלו, וכל זה בגלל שהוא לא מבין **איך** ממתיקים את זה! הוא חושב ׳זו המציאות, וזהו... זה מר׳... אבל אתה יודע למה זה מר? מגלה הפסוק ״**כִּי מָרִים** ׳**הֵם**׳״ – ׳**הֵם**׳ היינו האנשים בעצמם ממורמרים! אתה ממורמר, זורק את האשמה על כולם – על אשתך והילדים וכו׳, אז אתה חתיכה של מרירות! ולכן הכל מוטעם אצלך כטעם של מרור... משא״כ **אם חיית אדם מתוק – חיית מרגיש מתיקות בכל דבר!**

ומה משה רבינו הראה? הוא לקח את העץ המר הזה, וזרקו לתוך המים, ופירושו לענייננו: ה׳עץ׳ זה השפתיים, שהן הערבות, היינו שלוקחים את השפתיים, ו׳זורקים׳ אותן ׳אל המים׳ – אל התורה, דהיינו שתיקח את השפתיים שלך, ותשתמש אִתָּן ללימוד התורה! **עדיין אינך מרגיש כלום, אבל השפתיים שלך צריכות לשתות – לומר את דברי התורה!**

ואזי: ״**וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם**״ – אדם רואה שזה לא כ״כ מר כמו שהוא חשב... העיקר שיהיה לאדם שפתיים טובות!

ואותו ענין הוא בשלום־בית, שיהיו לאדם דיבורים טובים – דיבורים מתוקים, במקום כל הביקורת, טענות, השפלות וביזיונות שהן תמיד על־פיו ׳כלאחר יד׳, שזוהי הבעיה, שאפילו לא חושבים על זה... זה יוצא מהפה ממילא... וכמו שפירשו צדיקים, שזהו הכתוב ביציאת מצרים ״וַיָּשֻׁבוּ וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי פִּי הַחִירֹת״ – ׳פי החירות׳ היינו שהפה ב׳חֵרות׳, הוא משוחרר לחירות בלי שום מעצור, אומר כל דבר בלי לחשוב... אז זה מאד קל שתמיד מגיעה איזו ביקורת, איזו השפלה וכו׳, כי כך הוא הטבע של אדם, ומסכן אדם כזה, וחבל שיש לו כזה טבע... אבל זה כך מצד היצר הרע, שזה מאד קל לו לומר

זאת, ומאידך – להגיד מילה טובה, זה קשה לו, הוא מרגיש ממש מרירות! קשה לו! זה לא הולך עם השפתיים...

אבל אדם שהוא מתגבר עם כל הכוחות, הוא 'בולע' את המרירות הזאת, ומוציא מהפה שלך איזו מילה 'עֲרֵבָה' – מילה מתוקה, תגיד משהו! תראה איך תהפוך את כל האווירה... את הכל! הנה היתה מוכנה איזו פצצה בבית, ובמקום לתת לזה להתפוצץ – נטרלת את זה! וכמו בגשמיות, כשיש פצצה מוכנה לפיצוץ, יש אנשים מומחים איך לנטרל את אותה הפצצה, אותו דבר אצלך בבית – הצדיק מלמד אותך: 'יש פה פצצה, זה עלול להתפוצץ בכל רגע רח"ל, אז תיזהר, ותדע שיש דרך איך ליהנצל מזה ונטרל את הפצצה הזאת!' והנה איזו שמחה, איזו עריבות, איזו מתיקות, כשזוכים לנטרל את זה!

אומר רבינו שם בתורה ע"ד, שכל זה סובב והולך גם על לימוד התורה, אם אתה תהיה מתמיד, ותשתמש עם השפתיים שלך ללימוד התורה, אפילו שעדיין המוח שלך סתום מאד, אבל רבינו מבטיח שסוף כל סוף תזכה ל**'דיבור בדעה'**!

וכמו דאיתא בפירוש בשיחות הר"ן, סימן ע"ו, ששם המקור של סדר־דרך־הלימוד, ושם מגלה רבינו מה יכולים וצריכים ללמוד[6], איתא שם: **"וְאָמַר, שֶׁאֵין צְרִיכִין בִּלְמוּד, רַק הָאֲמִירָה לְבַד, לוֹמַר הַדְּבָרִים כַּסֵּדֶר"**, ואכן מגיעה ההבטחה של רבינו: **"וּמְמֵילָא יָבִין"** – הבטחה מרבינו! רבינו מבטיח לנו: **'וּמְמֵילָא יָבִין'**, רק תאמר את המילים כסדרן! וכמו שרבינו כופל ואומר שם: **"וְיֹאמַר כַּסֵּדֶר בִּזְרִיזוּת וּמְמֵילָא יָבִין"**.

אלו הם שלושה מקומות שבהם מדבר רבינו ז"ל מעניין האמירה בתורה – מתוך עוד כמה וכמה מקומות שבהם רבינו מדבר מזה, ובזה מובנים מאד דברי הפסוק הנ"ל: "בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ **'מִדְבַּר'** סִינָי: וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִים וַיָּבֹאוּ **'מִדְבַּר'** סִינַי וַיַּחֲנוּ **בַּ'מִּדְבָּר'**";

---

6. ובדרך אגב, רבינו אומר שם שכל זה צריכים ללמוד "בשנה אחת"! היו כאלה מאנשי שלומינו שקבעו בעצמם: 'אם רבינו אומר ככה - אני מוכרח לקיים את זה לכל הפחות פעם אחת', ואכן זכו לעשות את זה! אמנם זה לא קל... רבינו מזכיר שם הרבה לימודים - תנ"ך, משניות, בבלי ירושלמי תוספתא, רמב"ם טור שו"ע, זוהר ותיקונים, כתבי האר"י, לסיים את כל זה בשנה אחת - זאת לא עבודה קלה... אבל אם אדם רוצה, והוא עקשן, הוא יצליח! רבינו אמר ככה? זהו זה! מוהרא"ש תמיד היה אומר, שהוא רצה לקיים כל שיחה של רבינו, ואם רוצים - יכולים!

שלוש פעמים מוזכר פה 'מִדְבָּר', והרי "ג' פְּעָמִים הֲוֵי חֲזָקָה", א"כ לא לחינם מוזכר פה שלוש פעמים 'מִדְבָּר', כי לכאורה מדוע להזכיר זאת כ"כ הרבה? מספיק פעם אחת, או בכלל שלא להזכירו... אבל כל זה כדי ללמדנו ענין של 'מִדְבָּר' – לשון 'מְדַבֵּר' [כמובא במדרש ובדברי הצדיקים], ענין של **'דיבור'**, והלימוד הוא: אתה רוצה להגיע ל**'הר סיני'** – לקבל את התורה הקדושה? **תדבר!**

שזהו "**'מִדְבַּר' סִינָי**" – תכנים את עצמך ב**'דיבורים'** של התורה הקדושה, זה יביא אותך שסוף כל סוף תרגיש **'יש לי קשר אל התורה! התורה זה לא דבר מרומם ומנושא ממני!'** וכמו שחושבים רוב בני אדם, ואפילו בחור בישיבה שיושב ולומד, הוא יודע שיש את המסכת שעכשיו לומדים בישיבה – ותו לא... תדבר אתו מ**"כל התורה כולה"** הוא לא יבין בכלל מה אתה מדבר... הוא מרוצה מזה שהוא למד עשר, עשרים, שלושים דפים במשך ה'זמן' הזה, יחד עם מפרשים, דיוקים, ראשונים, והוא 'מלטף' את עצמו – 'זכיתי'... והנה תסביר לו **'כל התורה כולה לפניך! אתה יכול לטייל בכל מקום!'...**

זה החסד הגדול שזכינו – שאנחנו מקורבים אל רבינו, ומוהרא"ש הקדוש פתח לנו את סדר דרך הלימוד, והפיץ את זה בכל כדור העולם, בכל קצוי תבל! **בזכותו ישנם מיליונים ומיליארדים פרקים משניות ודפים גמרא, פרקי תנ"ך ותהלים, אין–ספור!** כי אם לוקחים את דברי רבינו פשוטו כמשמעו בלי שום חכמות – זה נקרא **'קבלת התורה'!**

זוהי הגישה לפרשת יתרו, שלא צריכים לחכות עד לחג השבועות – שכמובן הוא החג בשנה שמזכיר אותנו על מעמד הר סיני, אבל הקב"ה סידר שגם באמצע השנה – באמצע החורף, תהא לנו ההתעוררות הזאת, כדי לגלות לנו אזה דבר תמידי במעגל השנה שלנו – לימוד התורה!

ובזה אנחנו חוזרים לתחילת דברינו – בעניין **ימי השובבי"ם**, שדיברנו רבות מעניין של (הושע יד, ג) "קְחוּ **עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'**" – **'דברים'** ענין של **'דיבור'**, שזה ענין של התבודדות, שהוא מגיע – כמובן – יחד עם התורה, אבל בברכת "השיבנו" אנו מבקשים: "השיבנו אבינו **'לתורתך'**" – רבש"ע, תשיב אותנו!

והתחלנו לומר, דהנה ענין של **'השבה'** הוא לשוב למקום שכבר היה בו בתחילה, וזהו שמבקשים "השיבנו אבינו **'לתורתך'**" – שנשוב אל התורה, ואדם שומע זאת ותמה מאד: 'וכי הייתי שם אי–פעם?! הרי לפי מה שאני זוכר – מעולם לא פתחתי ספר'... **אבל יש לך נשמה קדושה, והנשמה שלך באה מרום גבי מרומים, וממילא מגיעה משורשי התורה! הנשמה שלך מקושרת אל התורה! לימדו אותך את כל התורה כולה לפני שיצאת לאוויר העולם!** ולא משנה היכן נולדת... לימדו אותך הכל!

כך אומרים חכמינו הקדושים (נדה ל.), שבבטן אמו אדם לומד את כל התורה, ורבינו מגלה (ליקו"מ ח"א סי' קפח) שלא רק את התורה הוא לומד, אלא מראים לו שם את הכל – כל ההשגות וכל הדביקות וכו'; כל העניינים מלמדים! ולפי מה שדיברנו – זה זה התורה! התורה היא לא סתם 'חכמה', אלא זו דביקות הקב"ה! **ידיעת התורה זו ידיעת הקב"ה, כביכול!** ולימדו אותך הכל, אבל הנה יצאת לאוויר העולם – ושכחת את הכל... ואם היית מיד מתחיל לזכור – ניחא, אבל לא מיד התחלת לזכור... אלא לקח הרבה שנים עד שזכית לזה, ולא קיבלת חינוך כ"כ חזק, והנה אחר כל הזמן הזה פתאום נזכרת בזה! הנה פקחו לך את עיניך! איך? ע"י ששברת את הישות שלך, והקשבת למה שמלמדים אותך!

כי את זה מוכרחים – לשבור את הישות; אדם חושב 'אבל אני 'שיינע–איד', אני יהודי טוב'... **אדם צריך לשבור את זה באיזו דרך ולדעת שהוא אינו כלום ממש!** 'אני רוצה להתחיל עכשיו מאפס!'...

פעם שאל רבינו את ר' נתן: **"איך אני נראה בעיניך?"** ר' נתן הצדיק הקדוש ענה בכזאת עזות דקדושה: **"אתם נראים בעיניי כמו כלום"**... רבינו חייך כאומר 'קלעת בדיוק לעניין!'... א"כ, כמה עלינו לעבוד על העניין הזה של **כלום!** וכדברי הפסוק (ירמיהו ט, כב): **"אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְאַל יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ אַל יִתְהַלֵּל עָשִׁיר בְּעָשְׁרוֹ"**, ומיד ממשיך הפסוק ואומר: **"כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ אוֹתִי כִּי אֲנִי ה'"** – בזאת אתה יכול להתהלל! במה? **"הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ אוֹתִי"** – 'כשאני מתחיל להרגיש איזו שמחה בחיים שלי, אני מרגיש שהקב"ה איתי!' אני לומד את התורה הקדושה, ואני שובר את כל הישות שלי', עד שהוא ממש מתבייש בעצמו כמה הוא שום דבר...

אדם כזה הוא הכי מאושר, והוא יזכה ל"**השיבנו אבינו לתורתך**" – שזה ענין ימי השובבי"ם, שהנה אנו מתקרבים לסיום ימי השובבי"ם, ומבקשים "השיבנו אבינו '**לתורתך**'" – **תשיב אותנו, רבש"ע, אל התורה**! כי התורה הקדושה קשורה אלינו, הֲיינו: אצל התורה – **כל אחד היה בתורה**, אבל סטינו קצת מן הדרך... ואנו מבקשים "**השיבנו אבינו לתורתך**" – תשיב אותנו בחזרה! "**וקרבנו מלכנו לעבודתך**" – כי ממילא כבר נבין מה זה 'להתקרב לעבודת ה'', "**והחזירנו בתשובה שלימה לפניך**" – זה מה שרבינו אומר כנ"ל, שנזכה לתשובה שלימה – 'תשובת המשקל', שהכל יתהפך לטובה, כל מה שעבר עלינו – הכל יתהפך לטובה! נזכה לכאלו דברים גדולים וגבוהים שלא תארנו בשום שכל שעכשיו התהפך הכל לטובה, ונזכה להיות חבוקים ודבוקים בהקב"ה, ונזכה בקרוב לגאולה שלימה!

זכות הדפסת והפצת הגיליון

לעילוי נשמת האישה הכשרה הצדקת
חינקא חיה באבא בת רבי אברהם דוב
ע"ה, ולע"נ הרה"ח ר' בנימין ביניש בן ר'
יחזקאל שרגא נ"י ולעילוי נשמת מיכל
רונית ע"ה בת שרה ויצחק.

להצלחת בנימין בן אהרן נ"י וכל משפחתו
ולהצלחת כל התורמים והעוסקים
במלאכת הקודש שיחיו.

ולרפואתם המהירה של
נתן יחזקאל שרגא בן חינקא חיה באבא נ"י
הילד ישי בן סילקא יעל נ"י
ולרפואת צוריאל בן סגולה סיגלית נ"י
נעמי מרים בת חוה תחי'
סילקא יעל בת אביבה תחי'
משה בן אירן נ"י

ולע"נ ר' שלמה חנוך חרש ז"ל בן ר' ישראל משה, האשה ליאת שרה בת מרדכי ע"ה, ר' יעקב דוד בן אברהם ז"ל, מרת איטה בת הירש, האישה הכשרה מרת חנה בילא בת ברוך ע"ה. ולעילוי נשמת הדסה שולמית בת יצחק מנחם שיבלט"א. לע"נ אליעזר שלמה ז"ל בן בנימין שיבלחט"א. לע"נ אהרן בן שלמה ז"ל, לע"נ הילד יהונתן ז"ל בן אושרה דינה תחי' ולע"נ סיוון בת אליהו ע"ה

ניתן לקבל מידי שבוע במייל את הגליון
"אשי ישראל" בכתובת
3070817gm@gmail.com
להצטרפות לרשימה התפוצה

לתרומת עבור העלון לרפואה הצלחה וכדו' ניתן לפנות לטלפון: 052-7691732

breslevsheli.co.il

הודפס 'בדפוס מוהרא"ש'